

محتوا و نحوه مذاکرات ایران و گروه 5+1

موضوع مذاکرات هسته‌ای ایران در طول ایام نوروز که کشور ما در معرض تعطیلات طولانی مدت قرار داشت از شدت و حدت خاصی برخوردار بود ...

غلامرضا کریمی*: موضوع مذاکرات هسته‌ای ایران در طول ایام نوروز که کشور ما در معرض تعطیلات طولانی مدت قرار داشت از شدت و حدت خاصی برخوردار بود

به طوری که زمان، مکان و موضوع پرونده هسته‌ای ایران از مباحث داغ قدرت‌های بزرگ جهانی و همچنین قدرت‌های منطقه‌ای بود به طوری که در این ارتباط اردوغان نخست‌وزیر ترکیه به ایران آمد تا پیرامون برگزاری مکان مذاکرات، ایران را تشویق کند که محل این مذاکرات در استانبول تعیین شود. بالاخره پس از مذاکرات و گفت‌وگوهای طولانی به نظر می‌رسد ظرف روزهای آینده مکان و زمان مذاکرات قطعی خواهد شد اما مهم‌ترین مسئله‌ای که در طول چند ماه گذشته بر موضوع مذاکرات هسته‌ای ایران و 5+1 سایه انداخته بود؛ حمله احتمالی نظامی اسرائیل علیه تاسیسات هسته‌ای ایران بود که با واکنش تند و در عین حال طبیعی و مؤثر مقامات ایران و همچنین تبعات خطرناکی که این اقدام می‌توانست برای اقتصاد بین‌الملل و ثبات منطقه خاورمیانه ایجاد کند، این سناریو تقریباً منتفی شده است.

اگرچه اینگونه تلاش‌های تهدیدآمیز از سوی اسرائیل و قدرت‌های غربی با هدف تحت‌تأثیر قرار دادن مذاکرات هسته‌ای و تضعیف موضع ایران در این مذاکرات طراحی و پیگیری شده بود که البته تأثیر خاصی روی ایران نداشته است اما باید گفت تشدید تحریم‌های بین‌المللی علیه ایران از دیگر موضوعاتی بود که به نوعی پرونده هسته‌ای ایران را در طول چند ماه گذشته تحت‌تأثیر قرار داده است و نیز حجم تحریم‌ها به‌ویژه در عرصه نفتی و بانکی به نوعی در جهت تشدید فشارها علیه ایران ارزیابی می‌شود.

حال با نزدیک شدن به زمان انجام مذاکرات مسئله اصلی پیش‌رو محتوای مذاکرات و نحوه پیشرفت و نتایج احتمالی آن خواهد بود که سناریوهای مختلفی از سوی صاحب‌نظران مطرح شده است اما در تحلیل اجمالی می‌توان اذعان کرد که مهم‌ترین تلاش از سوی جمهوری اسلامی در مذاکرات، حفظ موقعیت فعلی کشور در موضوع هسته‌ای است چراکه طرف‌های مذاکره به دنبال تضعیف موقعیت ایران در دستاوردهای اخیر هسته‌ای هستند و حتی آنها تعلیق کلیه فعالیت‌های هسته‌ای ایران را به عنوان حرکت اولیه در مذاکره پیشنهاد خواهند کرد و ایران می‌بایست نقطه شروع مذاکره را وضعیت موجود فعالیت‌های هسته‌ای خود قرار دهد که طبیعتاً نقطه اختلاف خیلی گسترده است بنابراین سناریوهایی که هر یک از طرفین در طول دوره مذاکرات به منظور دستیابی به منافع خود پیگیری می‌کنند شرایط منطقه‌ای و بین‌المللی ایران را تعیین خواهد کرد. البته تداوم مذاکرات و به نتیجه رسیدن آن برای هر دو طرف مذاکره از اولویت بالایی برخوردار است.

در هر حال جمهوری اسلامی ایران به منظور جلوگیری از طرح تقاضاهای غیرمنطقی و غیرواقع‌بینانه گروه 5+1 نیاز دارد که دستور کار وسیع و گسترده‌ای شامل حل بخشی از مسائل و موضوعات پرونده هسته‌ای ایران و همچنین حل جامع برخی از بحران منطقه‌ای موجود در خاورمیانه در دستور کار مذاکرات قرار گیرد.

* استاد روابط بین‌الملل دانشگاه تربیت معلم تهران